

Měření kvality ovzduší v Praze přináší znepokojující informace

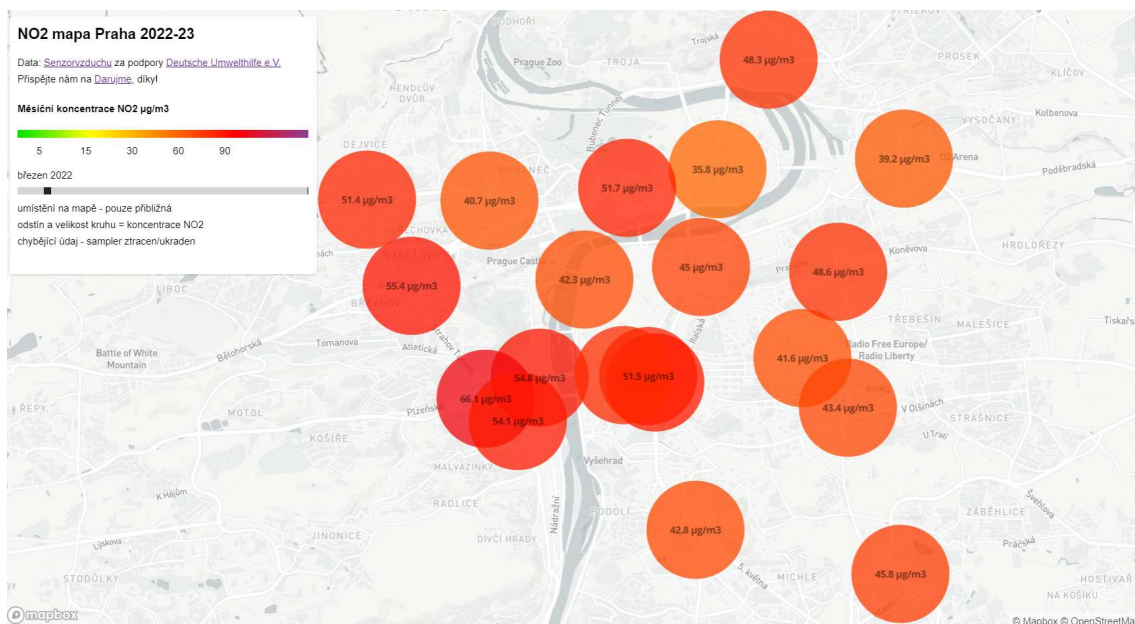
Nezisková organizace Senzorvzduchu, z.s., informuje o dokončené roční vědecké kampani zaměřené na sledování koncentrace oxidu dusičitého (NO₂) v pražském ovzduší. Výsledky měření ukazují nebezpečné úrovně tohoto polutantu.

Úroveň NO₂ ve všech oblastech regionu hlavního města Prahy, kde byly rozmístěny měřicí přístroje, překračuje doporučení Světové zdravotnické organizace (WHO) týkající se znečištění.

Výzkum probíhal na 20 místech Prahy po dobu 12 měsíců od února 2022 do ledna 2023. Poprvé se v Praze měřilo NO₂ na tolika místech a po tak dlouhou dobu za účasti občanské iniciativy. Takzvané „pasivní“ přístroje/ vzorkovače – malé plastové trubičky ponechané po určitou dobu ve venkovním prostředí. Zde tyto vzorkovače jako houba absorbovaly NO₂ v ovzduší. Každý měsíc se vyměňovaly za nové. Absorpci NO₂ v odebraných vzorkovačích analyzovali vědci z laboratoře Passam ag ve Švýcarsku. Na vybraných lokalitách v Praze bylo od února 2022 do ledna 2023 umístěno celkem 240 vzorkovačů, vždy 20 vzorkovačů po dobu přibližně jednoho měsíce.

Umístění vzorkovačů se obecně řídilo požadavky stanovenými ve směrnici EU o kvalitě ovzduší (2008/50) - umístění v dýchací výšce 1,5 - 4 m od země, odstup od větších překážek a v případě dopravních lokalit do 10 m od obrubníků a nad 25 m od křižovatek. Umístění vzorkovačů je znázorněno na mapě na obrázku 1.

Od února 2022 byly na 14 monitorovacích místech v Praze zaznamenány hodnoty NO₂, které čtyřnásobně překračovaly hodnoty stanovené v doporučeních WHO. Rozmezí naměřených hodnot se pohybovalo od 25 µg/m³ až po nejvyšší naměřenou hodnotu 66 µg/m³. Všechny 20 míst zaznamenalo průměrné roční koncentrace NO₂ vyšší než 30 µg/m³, což je nejméně trojnásobek doporučení WHO.

Obrázek 1 – Mapa umístění NO₂ pasivních samplerů Praha 2022 – 2023
dostupná online: <https://www.senzorvzduchu.cz/no2praha/>

3 stanice zaznamenaly průměrné roční koncentrace nad 50 µg/m³, pětkrát vyšší, než je doporučená úroveň. Podle české normy, (která je stanovena na roční průměr NO₂ 40 µg/m³) přesáhlo roční průměrné měření 14 stanic z 20.

Tabulka 1. – naměřené průměrné roční koncentrace NO₂

Průměrné roční hodnoty NO ₂ Praha 2/2022 – 1/2023	
stanoviště	NO ₂ µg/m ³
Plzeňská 38a	56,3
Sokolská/Ječná	53,7
Radlická / Klicperova	50,3
Rumunská / Legerova	48,9
Ječná / Štěpánská	46,9
Na pískách / Evropská	45,9
V Botanice 4 (KÚ)	43,8
J.Želivského / Biskupcova	43,3
Veletržní/Sochařská	43,2
V Holešovičkách 8/10	41,8
Patočkova / Malovanka	41,4
Florenc (bus stop)	41,4
Křižovnická	40,7
Spořilov	40,2
Flora	37,0
Kafkova / Svatovítská	35,7
Bělocerkevská	34,0
5. května / Na Veselí	32,2
Českomoravská Balabenka	31,1
Argentinská / Dělnická	30,7

Doporučení WHO pro NO₂ stanoví množství 10 µg/m³ v souladu s nejnovějšími vědeckými údaji o účincích znečištění ovzduší na zdraví, zatímco EU a ČR stanovuje poněkud odlišnou úroveň 40 µg/m³, která vychází především z technické proveditelnosti a nákladů spojených s dodržováním předpisů. Revize norem EU právě probíhají a s největší pravděpodobností budou stanoveny na dvojnásobek doporučení WHO, tedy na 20 µg/m³ s horizontem plnění do roku 2030.

Měření spolku Senzorvzduchu, z.s. je jednou z aktivit provedených na území Hl. Města Prahy. Další měření byla v Praze prováděna například Centrem pro životní prostředí v roce 2019 a 2021, nebo dobrovolníky Sensor.Community v roce 2020. Náš spolek vybíral lokality i podle těchto předešlých měření, aby byly výsledky porovnatelné.

Obzvláště znepokojující je úroveň NO₂ zaznamenaná v okolí škol, veřejných institucí a nemocnic. Znečištěním ovzduší jsou ohroženy zejména děti a osoby se zdravotními problémy.

NO₂ má každoročně v Praze na svědomí několik stovek předčasných úmrtí. V Praze je situace nejhorší z celé České republiky. Evropská komise s Hl. městem Prahou vede od roku 2016 aktivní řízení pro porušování předpisů ohledně neplnění zákonných limitů: „V České republice byly v aglomeraci Praha překročeny roční mezní hodnoty pro NO₂ a v současné době neexistuje platný plán kvality ovzduší pro

aglomeraci Praha.“ Číslo INFR(2016)2062, s rozhodnutími 22/07/2016 Formal notice Art. 258 TFEU a 18/02/2021 Reasoned opinion Art. 258 TFEU.

V našem hlavním městě není vůbec vyvíjeno úsilí o zlepšení kvality ovzduší, zavedení nízkoemisní zóny (NEZ), která omezuje vjezd do regionu vozidlům, jež nejvíce znečišťují ovzduší byla odmítnuta a zavedení mýtného systému je v nedohlednu.

Vyzýváme tak obce na území Prahy, aby na svém území zvýšily počet pěších ulic, zejména tam, kde se nacházejí školy. Doporučujeme zvětšit prostor vyhrazený pro aktivní a sdílenou mobilitu, urychlit elektrifikaci vozidel nezbytných pro mobilitu lidí žijících, pracujících nebo projíždějících a zvýšit komunikaci o nebezpečí znečištění ovzduší a dostupných řešeních boje proti němu.

Záměr této kampaně je trojí. Zaprvé: poučit o kvalitě vzduchu, který v Praze dýcháme. Za druhé: výsledky této kampaně pomohou identifikovat případné nejzatíženější lokality, které pak mohou být prioritně ošetřeny. Za třetí: využít získané údaje tohoto projektu k posílení systémů pro modelování znečištění ovzduší v Praze, a tak lépe předvídat budoucího vývoj města a extrémní epizody znečištění.

V Praze dne 25.02.2023

Kontakt pro média:

Michael Lažan
předseda spolku
Senzorvzduchu, z.s.
web: senzorvzduchu.cz
e-mail: info@senzorvzduchu.cz